

## Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ

### 3. Οι οικονομικές συνθήκες κατά την περίοδο 1910-1922

#### Βενιζελισμός:

**Πότε:** Στην περίοδο **1910-1922**, κατά την οποία η Ελλάδα βρισκόταν σε συνεχή πολεμική ετοιμότητα, εμφανίστηκε μια νέα πολιτική αντίληψη που εκφράστηκε από τον Βενιζέλο και ονομάστηκε «**Βενιζελισμός**».

**Τι ήταν:** Στον οικονομικό τομέα ο Βενιζελισμός θεωρούσε το **ελληνικό κράτος ως μοχλό έκφρασης και ανάπτυξης του ελληνισμού**. Το ελληνικό κράτος έπρεπε να επιδιώξει την **ενσωμάτωση** του εκτός συνόρων ελληνισμού, και με **ενιαία** εθνική και κρατική **υπόσταση**, να διεκδικήσει την θέση του στον τότε σύγχρονο κόσμο.

**Προϋποθέσεις:** Αυτό προϋπόθετε όχι μόνο **θεσμικό εκσυγχρονισμό**, που θα καθιστούσε το κράτος αποτελεσματικό και αξιόπιστο, αλλά και γενικότερη **προσήλωση στην ιδέα της ανάπτυξης** των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους.

#### Μεγάλη Ιδέα:

#### Ποιοι την προώθησαν:

- Ο Βενιζέλος συσπείρωσε γύρω του μια δραστήρια **αστική τάξη** που εξακολουθούσε να πλουτίζει σε όλη την λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου και φιλοδοξούσε να κυριαρχήσει και πολιτικά στο χώρο όπου άπλωνε τις οικονομικές της δραστηριότητες.

- Κατά την περίοδο αυτή (1910-1922) υπήρχε ακόμη **ισχυρή ελληνική οικονομική παρουσία** στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στη λεκάνη του Δούναβη και στο εσωτερικό της Ρουμανίας, στον Πόντο και τα μικρασιατικά παράλια, στην Κωνσταντινούπολη και την Σμύρνη, τη Θεσσαλονίκη, την Αίγυπτο, το Σουδάν και την Αλεξάνδρεια.

**Στόχος:** Όλος αυτός ο πλούτος μπορούσε να διασφαλιστεί μόνο μέσα από την δημιουργία ενός **ισχυρού εθνικού κέντρου**, μιας περιφερειακής δύναμης ικανής να παρεμβαίνει και να προστατεύει τα συμφέροντα των πολιτών της. Ήταν ένα αίτημα κρίσιμο σε εποχή κατά την οποία πολλά **εθνικιστικά κινήματα** έκαναν αισθητή την παρουσία τους. Για τους λόγους αυτούς η Μεγάλη Ιδέα και οι προϋποθέσεις της (εκσυγχρονισμός του κράτους) αποτέλεσαν ισχυρά ιδεολογικά, πολιτικά και οικονομικά ερείσματα για την διεκδίκηση της Μεγάλης Ελλάδας με πιθανότητες επιτυχίας.

**Αποτελέσματα:** Στα χρόνια αυτά της μεγάλης προσπάθειας οι προϋπολογισμοί του κράτους ήταν συνήθως πλεονασματικοί.

|              |                                                  |                            |
|--------------|--------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>1911:</b> | Έσοδα του<br>προϋπολογισμού:<br>240.000.000 δρχ. | Έξοδα:<br>181.000.000 δρχ. |
|--------------|--------------------------------------------------|----------------------------|

#### Μετανάστευση:

**1910:** Η πρόοδος της εθνικής οικονομίας ήταν εμφανής. Η αγροτική κρίση αντιμετωπίστηκε με την υπερπόντια μετανάστευση, η οποία πήρε μεγάλες διαστάσεις.

**Η μετανάστευση:**

- α. Εκτόνωσε τις κοινωνικές εντάσεις.
- β. Ενίσχυσε την οικονομία της υπαίθρου μέσω των σημαντικών εμβασμάτων των μεταναστών.

**Βαλκανικοί πόλεμοι:**

**Κόστος:** Το κόστος ήταν πολύ σημαντικό, δεν κλόνισε όμως την εθνική οικονομία όπως συνέβαινε με τις στρατιωτικές κινητοποιήσεις του 19ου αιώνα.

**Θετικά:**

- 1. Ενσωμάτωσε πλούσιες περιοχές, Ήπειρο, Δυτική και Κεντρική Μακεδονία, νησιά του Αιγαίου, Κρήτη.
- 2. Τα εδάφη αυξήθηκαν κατά 70%.
- 3. Ενσωματώθηκαν εκατομμύρια νέοι κάτοικοι. Ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 80%.
- 4. Νέες οικονομικές προοπτικές. Τα νέα εδάφη που ενσωματώθηκαν ήταν κατά το πλείστον πεδινά και αρδευόμενα.

**Αρνητικό:** Ισχυρές μειονοτικές ομάδες στις περιοχές αυτές (στη σχετικά ομοιογενή Ήπειρο το 1914: 166.000 Έλληνες, 38.000 Μουσουλμάνοι, μερικές χιλιάδες Εβραίοι).

**Συμπέρασμα:** Η Ελλάδα έγινε υπολογίσιμη δύναμη και η εμπιστοσύνη που ενέπνεε στις αγορές χρήματος και πιστώσεων αυξήθηκε σημαντικά. Η χώρα ήταν έτοιμη να αφιερωθεί στο δύσκολο έργο της ενσωμάτωσης των νέων περιοχών, όταν ξέσπασε το καλοκαίρι του 1914 ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος.